

บทที่ 3

การดำเนินกระบวนการก่อนฟ้องคดีความผิด เกี่ยวกับหลักทรัพย์ ภายใต้กฎหมายหลักทรัพย์ของประเทศไทย

มาตรการในการตรวจสอบและดำเนินคดีตามกฎหมายหลักทรัพย์ของไทย

สำหรับประเทศไทยมีแนวคิดและวิธีการในการดำเนินกระบวนการก่อนฟ้องคดีความผิดเกี่ยวกับหลักทรัพย์ เพื่อคุ้มครองผลประโยชน์ของประชาชนโดยรวม โดยมีหลักเกณฑ์ทางกฎหมายและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายหลักทรัพย์ เพื่อป้องกันและปราบปรามความผิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดไม่เป็นธรรมในการซื้อขายหลักทรัพย์ดังต่อไปนี้

กฎหมายที่กำกับดูแลหลักทรัพย์ในประเทศไทย

ในปัจจุบันนี้การกำกับดูแลหลักทรัพย์ในประเทศไทยตกอยู่ภายใต้กฎหมายหลักทรัพย์และกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ อาทิ เช่น

- พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535
- พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535
- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

องค์กรในการดำเนินกระบวนการทางอาญาต่อความผิด เกี่ยวกับหลักทรัพย์

องค์กรที่มีหน้าที่ในการดำเนินกระบวนการทางอาญา เมื่อมีความผิดเกี่ยวกับหลักทรัพย์เกิดขึ้นมีอยู่หลายองค์กรด้วยกัน ซึ่งแต่ละองค์กรมีหน้าที่และความรับผิดชอบแตกต่างกันออกไปดังต่อไปนี้

1. ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลท.)

ในปัจจุบันตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (The Stock Exchange of Thailand หรือ SET) มีสถานะเป็นนิติบุคคล¹ ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (คณะกรรมการ ก.ล.ต.) ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535² โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประกอบกิจการตลาดหลักทรัพย์ โดยไม่นำผลกำไรมาแบ่งปันกันดังนี้³

(1) จัดให้มีการให้บริการ เป็นศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์จดทะเบียน รวมตลอดถึงการจัดระบบ และวิธีการซื้อขายหลักทรัพย์ในศูนย์ดังกล่าว

(2) ประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับตลาดหลักทรัพย์ อันได้แก่ธุรกิจให้บริการเกี่ยวกับหลักทรัพย์จดทะเบียน โดยเป็นสำนักหักบัญชี ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ นายทะเบียนหลักทรัพย์ ธุรกิจให้บริการด้านข้อมูลเกี่ยวกับหลักทรัพย์ หรือธุรกิจทำนองเดียวกัน

(3) ประกอบธุรกิจอื่นใดนอกจาก (1) และ (2) โดยได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการ ก.ล.ต.

นอกจากนี้ ยังให้คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์เป็นผู้วางนโยบายและควบคุมการดำเนินงานของตลาดหลักทรัพย์⁴ โดยคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์คณะหนึ่งประกอบด้วย⁵ คณะ

¹ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, ตลาดหุ้นในประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2538), หน้า 9-11.

² เพชรี ชุมทรัพย์, หลักการลงทุน, พิมพ์ครั้งที่ 9 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2538), หน้า 48.

³ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535, มาตรา 153

⁴ เพชรี ชุมทรัพย์, หลักการลงทุน, พิมพ์ครั้งที่ 9 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2538), หน้า 50.

⁵ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535, มาตรา 159

บุคคลรวมแล้วไม่เกิน 11 คน ซึ่งได้แก่บุคคลซึ่งคณะกรรมการ ก.ล.ต. แต่งตั้งไม่เกิน 5 คน กับบุคคลซึ่งสมาชิกของตลาดหลักทรัพย์เลือกตั้งอีกไม่เกิน 5 คน เป็นกรรมการ โดยมีผู้จัดการ ตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง วาระของผู้จัดการตลาดหลักทรัพย์นี้อยู่ในตำแหน่งได้ไม่เกินคราวละ 4 ปี และอาจได้รับการ แต่งตั้งอีกได้⁶ สำหรับวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการตลาดหลักทรัพย์นอกจากผู้จัดการ ตลาดหลักทรัพย์แล้ว ให้กรรมการตลาดหลักทรัพย์ดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี และอาจได้รับแต่งตั้งหรือเลือกตั้งเข้ามาได้อีกติดต่อกันไม่เกิน 2 วาระ⁷ ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์คัดเลือกกรรมการตลาดหลักทรัพย์คนหนึ่งนอกจากผู้จัดการตลาดหลักทรัพย์เป็นประธานกรรมการ และ จะ เลือกอีกคนหนึ่งเป็นรองประธานกรรมการด้วยก็ได้⁸

โดยที่คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่วางนโยบายควบคุมดูแลการ ดำเนินงานของตลาดหลักทรัพย์ รวมทั้งปฏิบัติการอื่นใด เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 นี้⁹ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ จึงรวมถึง การกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการใด ๆ ในการตรวจสอบและสอดส่องดูแลการซื้อขาย หลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ด้วย เนื่องจากตลาดหลักทรัพย์เป็นศูนย์กลางของการซื้อขายหลักทรัพย์ จึงเป็นองค์กรควบคุมดูแลการดำเนินธุรกรรมการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ และสามารถติดตาม ความเคลื่อนไหวราคาของหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ได้อย่างใกล้ชิดจึงต้องทำหน้าที่ในการควบคุม ดูแลให้การซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ให้เป็นไปอย่างมีระบบ มีความยุติธรรมและ เป็นที่ เชื่อถือของนักลงทุนทั่วไป¹⁰ เพื่อให้ตลาดหลักทรัพย์นั้นมีสภาพเป็นตลาดที่ดีและมีประสิทธิภาพ

⁶ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535, มาตรา 164

⁷ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535, มาตรา 161

⁸ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535, มาตรา 159

⁹ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535, มาตรา 170

¹⁰ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย : การบริหาร และการดำเนินงาน (กรุงเทพมหานคร : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2535), หน้า 25.

เพื่อให้การซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยดำเนินไปอย่างมีระบบและมีความยุติธรรมเป็นที่เชื่อถือของนักลงทุนทั่วไป ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจึงได้อาศัยอำนาจตามมาตรา 170 แห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ในการออกระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับบริษัทสมาชิก และเกี่ยวกับวิธีการซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ให้บริษัทสมาชิกถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด โดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีการดำเนินการดังนี้¹¹

1. การให้บริษัทสมาชิกจัดส่งรายงานให้ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

เป็นการกำกับบริษัทสมาชิก โดยการวิเคราะห์และติดตามฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัทสมาชิกจากรายงานต่างๆ ที่บริษัทสมาชิกจะต้องส่งให้ตลาดหลักทรัพย์เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง เช่น ทุกวัน ทุกสัปดาห์ ทุกเดือน และทุกปี หรือตลาดหลักทรัพย์อาจกำหนดให้บริษัทสมาชิกจัดส่งรายงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นกรณีพิเศษ ในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งหรือเกิดเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง หากตลาดหลักทรัพย์เห็นว่ารายงานดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ในการใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ภาวะการซื้อขายหลักทรัพย์ หรือใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายในการบริหารงานของตลาดหลักทรัพย์ได้ต่อไปในอนาคต

รายงานต่าง ๆ ที่สมาชิกจะต้องส่งให้แก่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเป็นประจำ ได้แก่

- งบการเงินประจำปีของผู้สอบบัญชีรับรองแล้ว
- รายงานแสดงฐานะการเงินและผลการดำเนินงาน
- รายงานการลงทุนในหลักทรัพย์จดทะเบียนและหลักทรัพย์รับอนุญาตของบริษัทสมาชิก
- รายงานลูกหนี้ธุรกิจหลักทรัพย์
- รายงานการซื้อขายหลักทรัพย์ของบริษัทสมาชิกและของลูกค้า
- รายงานการซื้อขายหลักทรัพย์รายใหญ่ตามที่กำหนด

¹¹ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย : การบริหารและการดำเนินงาน (กรุงเทพมหานคร : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2535), หน้า 16 - 17.

- รายงานการซื้อขายหลักทรัพย์ของชาวต่างประเทศ
- รายงานการซื้อขายหลักทรัพย์โดยไม่มีหลักทรัพย์นั้นอยู่ในครอบครอง
- รายงานการให้กู้ยืมเพื่อซื้อหลักทรัพย์

นอกจากนี้เมื่อมีเหตุการณ์หรือสถานการณ์ใดเกิดขึ้นและอาจมีผลกระทบต่อผู้ลงทุนให้บริษัทสมาชิกจะต้องรายงานแก่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเป็นหนังสือภายใน 3 วัน นับแต่เกิดเหตุการณ์ อาทิเช่น

- คณะกรรมการของบริษัทสมาชิกมีมติให้ลดทุนจดทะเบียนของบริษัทสมาชิก
- มีการแก้ไขเพิ่มเติมหนังสือบริคณห์สนธิของบริษัทสมาชิก
- มีการเปลี่ยนแปลงกรรมการ ผู้จัดการ หรือพนักงานผู้มีอำนาจในการจัดการของบริษัทสมาชิก
- การทำสัญญาให้บุคคลอื่นมีอำนาจเด็ดขาดในการบริหารงานของบริษัทสมาชิก
- การย้ายที่ตั้งสำนักงานใหญ่หรือสาขา รวมทั้งการเปิดหรือปิดสาขาของบริษัทสมาชิก เป็นต้น

2. การเข้าตรวจสอบการดำเนินงานของบริษัทสมาชิก

การเข้าตรวจสอบการดำเนินงานของบริษัทสมาชิกเป็นการควบคุมและดูแลการดำเนินธุรกิจหลักทรัพย์ของบริษัทสมาชิกที่ต่อเนื่องจากการให้บริษัทสมาชิกจัดส่งรายงานให้ตลาดหลักทรัพย์และเป็นวิธีการควบคุม บริษัทสมาชิกเพื่อที่จะทดสอบว่าสมาชิกได้ปฏิบัติตามกฎหมายหลักทรัพย์ และระเบียบข้อบังคับของตลาดหลักทรัพย์อย่างเคร่งครัดหรือไม่ ทั้งนี้เพราะในการเข้าตรวจสอบการดำเนินงานของบริษัทสมาชิกนั้น ผู้ตรวจสอบสามารถที่จะตรวจสอบวิธีการและขั้นตอนการปฏิบัติงาน เอกสารหลักฐานต่าง ๆ ตลอดจนบันทึกผลการดำเนินงานและการบันทึกบัญชีการซื้อขายหลักทรัพย์ ตลอดจนการควบคุมภายในของบริษัทสมาชิก และหากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 แล้ว ก็จะมีอำนาจการตรวจสอบดังนี้¹²

¹² พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535, มาตรา 264

- เข้าไปในสำนักงานของบริษัทสมาชิกในระหว่างเวลาทำการ
- เรียกเอกสารหรือหลักฐานอื่นๆ จากกรรมการผู้จัดการ ผู้สอบบัญชี พนักงานหรือลูกจ้างของบริษัทสมาชิก และสอบถามบุคคลดังกล่าวนี้ได้

- ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำผิดตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ระเบียบหรือข้อบังคับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จะยึดหรืออายัดเอกสารหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับความผิดดังกล่าวเพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีก็ได้

- ติดต่อให้บุคคลใดๆ ที่ซื้อหรือขายหลักทรัพย์จดทะเบียนหรือหลักทรัพย์รับอนุญาตกับบริษัทสมาชิกมาให้อภัยค่า หรือแสดงสมุดบัญชีหรือส่ง เอกสารและหลักฐานอื่น ๆ ฯลฯ

ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จะยึดหรืออายัด เอกสารหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับความผิดดังกล่าวเพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีได้ หากตรวจสอบพบว่าบริษัทสมาชิกใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

ในการเข้าตรวจสอบการดำเนินงานด้านธุรกิจหลักทรัพย์ของบริษัทสมาชิก หากตรวจสอบพบว่าบริษัทสมาชิกใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 หรือตามระเบียบข้อบังคับของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ของบริษัทสมาชิกที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกำหนด คณะกรรมการอาจมีมติลงโทษบริษัทสมาชิกนั้นอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้*

- (1) ภาคทัณฑ์
- (2) ปรับ
- (3) ห้ามมิให้กระทำการซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ในระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด
- (4) ให้พ้นจากสมาชิกภาพของตลาดหลักทรัพย์

*ตามประกาศคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการพิจารณาลงโทษสมาชิก ลงวันที่ 11 กรกฎาคม พ.ศ. 2537 ทั้งนี้ การลงโทษดังกล่าว คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์อาจลงโทษอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างประกอบกันก็ได้

โดยกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานและรายละเอียดของ เอกสารที่ใช้เกี่ยวกับ ธุรกิจหลักทรัพย์ให้ได้มาตรฐานสอดคล้องกับข้อบังคับของตลาดหลักทรัพย์ นอกจากนี้ ยังกำหนดให้ บริษัทสมาชิกปฏิบัติตามแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ เป็นนายหน้าหรือตัวแทนซื้อขายหลักทรัพย์ให้แก่บริษัท ที่มีใช้สมาชิก (Sub-broker) โดยบริษัทหลักทรัพย์ที่มีใช้สมาชิกจะต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณ และมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านธุรกิจหลักทรัพย์ของบริษัทสมาชิกอย่างเคร่งครัด จัดส่งรายงาน หรือ เอกสารให้แก่ตลาดหลักทรัพย์ตามที่กำหนด และยินยอมให้ตลาดหลักทรัพย์ เข้าตรวจสอบ เอกสาร และสมุดบัญชีของบริษัท ซึ่งเป็นไปตามข้อตกลงและเงื่อนไขในสัญญาาระหว่างบริษัทสมาชิกกับบริษัท หลักทรัพย์ที่มีใช้สมาชิก ทั้งนี้ เพื่อให้การปฏิบัติงานด้านธุรกิจหลักทรัพย์โดยส่วนรวม เป็นมาตรฐาน เดียวกัน ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาธุรกิจและสร้างความ เชื่อมั่นแก่ผู้ลงทุนด้วย

โดยในทางปฏิบัติแล้วในเบื้องต้น เจ้าหน้าที่ของตลาดหลักทรัพย์จากฝ่ายห้องค้า และกำกับกำกับการซื้อขายหลักทรัพย์จะเป็นผู้ติดตามดูแลความเคลื่อนไหวของหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ โดยการ ตรวจสอบการดำเนินงานของบริษัทสมาชิก (ภาคผนวก ก.) ซึ่งหากจากการติดตาม ดูแลของเจ้าหน้าที่พบว่า การซื้อขายหลักทรัพย์ใดในตลาดหลักทรัพย์มีความผิดปกติ หรือไม่ปฏิบัติตามกลไกของตลาดเท่าที่ควรจะเป็น อาทิเช่น ราคาของหลักทรัพย์และปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ นั้นเบี่ยงเบนไปจากสถิติที่กำหนด, การเปลี่ยนแปลงราคาของหลักทรัพย์มีปัจจัยภายนอกมาสนับสนุน, การซื้อขายหลักทรัพย์นั้นมีการกระจุกตัวอยู่ในกลุ่มต่าง ๆ หรือในบริษัทสมาชิกของตลาดหลักทรัพย์ รายใดมากเกินไปเกินสมควร เป็นต้น จากนั้นเจ้าหน้าที่ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยซึ่งได้รับการ แต่งตั้งให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535¹³ ก็จะดำเนินการตรวจสอบในเบื้องต้น เพื่อค้นหาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น รวมทั้งค้นหาเอกสารและ พยานหลักฐานต่าง ๆ ทั้งนี้ เมื่อคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ได้รับรายงานผลการตรวจสอบแล้ว คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์จะเป็นผู้พิจารณาทั้งประเด็นข้อเท็จจริง ข้อกฎหมายและความครบถ้วน เพียงพอของ เอกสารหลักฐานทั้งหมดก่อนตัดสินใจดำเนินการอย่างใดต่อไป

¹³ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535, มาตรา 4

หากจากข้อเท็จจริงที่ได้รับจากการตรวจสอบพบว่าไม่มีเหตุอันควรสงสัย ก็จะมีคำสั่งให้ยุติเรื่องดังกล่าว หรือหากพบว่าข้อมูลและพยานหลักฐานต่างๆ ที่มีอยู่ยังไม่อาจระบุสาเหตุของความผิดหรือถือว่าได้กระทำความผิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดไม่เป็นธรรมในการซื้อขายหลักทรัพย์ ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 แต่คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ได้พิจารณาเห็นว่า หลักทรัพย์จดทะเบียนใดที่ได้ทำการตรวจสอบนั้นมีราคาหรือปริมาณการซื้อขายในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง เปลี่ยนแปลงไปจากสภาพปกติของการซื้อขายหลักทรัพย์นั้น โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ก็อาจมีคำสั่งให้ตรวจสอบเพิ่มเติมและขึ้นเครื่องหมายไว้บนกระดานของหลักทรัพย์นั้นก็ได้¹⁴ เช่น เครื่องหมาย "DS" (Designated Securities) เพื่อเตือนนักลงทุนในการเข้าไปลงทุนว่าขณะนั้นมีการตรวจสอบพฤติกรรมการซื้อขายหลักทรัพย์ดังกล่าว, "SP" (Suspension) หรือ "H" (Halt) เพื่อพักการซื้อขายชั่วคราวจนกว่าจะมีการเปิดเผยข้อมูล ฯลฯ จนกว่าตลาดหลักทรัพย์จะได้ดำเนินการตรวจสอบเสร็จสิ้นลง ทั้งนี้เพื่อเป็นการเตือนให้ผู้ลงทุนทั่วไปใช้ความระมัดระวังในการซื้อขายหลักทรัพย์ดังกล่าว นอกจากนี้อาจกำหนดมาตรการใด ๆ ให้บริษัทต้องปฏิบัติตามก็ได้

ในกรณีที่ข้อเท็จจริงที่ได้รับจากการตรวจสอบดังกล่าวนั้น คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ พบว่าพยานหลักฐานเบื้องต้นเพียงพอที่จะพิสูจน์ให้เห็นถึงการกระทำความผิดได้ในระดับหนึ่งแล้ว ก็จะมีส่งเรื่องที่ตรวจสอบพร้อมทั้งให้ความเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาลงไปยังสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เพื่อดำเนินการต่อไป

2. สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (สำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต.)

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (The Office of the Securities and Exchange Commission) มีสถานะเป็นนิติบุคคล¹⁵ ที่มีการจัดตั้งขึ้น

¹⁴ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย : การบริหารและการดำเนินงาน (กรุงเทพมหานคร : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2535), หน้า 28.

¹⁵ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535, มาตรา 17

เป็นองค์กรอิสระและเป็นเอกเทศ โดยมีอำนาจและหน้าที่ในการปฏิบัติการใด ๆ เพื่อให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (คณะกรรมการ ก.ล.ต.) และตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535¹⁶

คณะกรรมการ ก.ล.ต. จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 เพื่อทำหน้าที่กำกับควบคุมและดูแลการพัฒนาตลาดทุนของประเทศ โดยมีสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. ทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการดำเนินงานของคณะกรรมการ ก.ล.ต. ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกอบด้วยบุคคลต่าง ๆ ดังนี้¹⁷

1. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง (ประธานกรรมการโดยตำแหน่ง)
2. ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย
3. ปลัดกระทรวงการคลัง
4. ปลัดกระทรวงพาณิชย์
5. ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยคำแนะนำของรัฐมนตรีจำนวนไม่น้อยกว่า 4 คน แต่ไม่เกิน 6 คน โดยในจำนวนไม่น้อยอย่างน้อยต้องเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย ด้านการบัญชี และด้านการเงินด้านละ 1 คน
6. เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. (กรรมการ และเลขานุการโดยตำแหน่ง)

คณะกรรมการ ก.ล.ต. มีหน้าที่กำกับดูแลและพัฒนาตลาดทุนของประเทศทั้งในตลาดแรกและตลาดรอง ในที่นี้ตลาดรองได้แก่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยวางนโยบายการส่งเสริมและพัฒนา ตลอดจนกำกับดูแลในเรื่อง¹⁸ หลักทรัพย์ ธุรกิจหลักทรัพย์ ตลาดหลักทรัพย์

¹⁶ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535, มาตรา 19

¹⁷ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535, มาตรา 8

¹⁸ ประสาร ไตรรัตน์วรกุล, "บทบาทของ ก.ล.ต. ที่มีต่อหลักทรัพย์" เอกสารจากการอภิปรายทางวิชาการ เรื่อง "โฉมหน้าใหม่ของหุ้นไทย" จัดขึ้นโดยมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2535. (อัดสำเนา), หน้า 138.

แห่งประเทศไทย ศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ ธุรกิจที่เกี่ยวข้อง องค์กรที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจหลักทรัพย์ การออกและเสนอขายหลักทรัพย์ต่อประชาชน การเข้าถือหลักทรัพย์เพื่อครอบงำกิจการและการ ป้องกันการกระทำอันไม่เป็นธรรม

อย่างไรก็ตาม มาตรการกำกับดูแลและพัฒนาตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยของ คณะกรรมการ ก.ล.ต. นั้นมีวัตถุประสงค์เพียงเพื่อที่จะกำกับให้การดำเนินงานของตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทยดำเนินไปอย่าง เป็นธรรม มีระเบียบ และมีประสิทธิภาพ โดยจะกำกับดูแลเฉพาะ หลักเกณฑ์ที่เป็นนโยบายหลักอย่างกว้าง ๆ เท่านั้น แต่จะไม่เข้าไปแทรกแซงการดำเนินงานที่เป็น กิจการประจำวันของตลาดหลักทรัพย์ ลักษณะของการดำเนินงานของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จึงมีลักษณะ เป็น SRO (Self Regulatory Organization)

ในการตรวจสอบการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์นั้น ได้มี การหารือร่วมกันระหว่างสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. กับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อหาแนวทางร่วมกันในการดำเนินมาตรการป้องกันและปราบปรามความผิดเกี่ยวกับการกระทำ อันไม่เป็นธรรมในการซื้อขายหลักทรัพย์ และเพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์สูงสุดของประชาชน จึงกำหนด ให้ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีหน้าที่ติดตามดูแลพฤติกรรมกรรมการซื้อขายของบริษัทสมาชิก และ นักลงทุนรวมถึงรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ที่ผิดปกติ ขณะที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. มีหน้าที่ดำเนินการทางกฎหมายในลำดับต่อไป อาจกล่าวได้ว่าตลาดหลักทรัพย์ทำหน้าที่เสมือนเป็น ผู้กำกับชั้นต้น (Front Line Regulator) ขณะที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. จะทำหน้าที่เป็นผู้กำกับ ระบบในภาพรวม (Oversight Regulator)¹⁹

การดำเนินการตรวจสอบของพนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. ที่ได้รับการแต่งตั้งจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ให้ปฏิบัติหน้าที่ตรวจสอบและค้นหายาน หลักฐาน (ภาคผนวก ข.) อาจเกิดขึ้นได้ใน 3 กรณี คือ

¹⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 140.

- (ก) ผู้ลงทุน หรือผู้เสียหายได้ร้องเรียน เป็นลายลักษณ์อักษรมายังสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. หรือ
- (ข) สำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. ฝ่าฝืนติดตามการซื้อขายหลักทรัพย์ที่ผิดปกตินั้นเอง หรือ
- (ค) ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยแจ้ง เรื่องการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมในการซื้อขายหลักทรัพย์ เพื่อขอให้สำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. ดำเนินการทางกฎหมายต่อไป

การตรวจสอบข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ นั้นจะกระทำโดยพนักงานของสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 เพื่อให้มีอำนาจและหน้าที่ในการตรวจสอบหาข้อเท็จจริง และเอกสารหลักฐานได้ตามขอบอำนาจที่กำหนดไว้ในมาตรา 264 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว พร้อมกันนี้สำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. อาจขอความร่วมมือ โดยอาจขอข้อมูลสนับสนุนเพิ่มเติมจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยด้วยก็ได้ ซึ่งข้อมูลหรือพยานหลักฐานที่อาจนำมาใช้ในการพิจารณาความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมในการซื้อขายหลักทรัพย์นั้น มีอยู่หลายประเภทด้วยกัน อาทิเช่น ข้อมูลในการซื้อขายของบริษัทสมาชิกหรือผู้ลงทุนในหลักทรัพย์, รายงานต่างๆ ที่สมาชิกตลาดหลักทรัพย์มีหน้าที่ส่งให้แก่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, หลักฐานทางการเงินในการชำระราคาซื้อขายหลักทรัพย์, เอกสารแสดงการส่งมอบหลักทรัพย์, หลักฐานแสดงแหล่งที่มาของเงินที่ใช้ในการซื้อขายหลักทรัพย์, การสอบสวนบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายหลักทรัพย์ที่ผิดปกติ เป็นต้น

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบเรียบร้อยแล้วจะทำการสรุปข้อเท็จจริง และเสนอความเห็นต่อสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. เพื่อให้พิจารณาดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ในการพิจารณาเพื่อดำเนินการขั้นต่อไปของสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. หากปรากฏข้อเท็จจริงว่าในการดำเนินการดังกล่าวนี้ อาจมีผลกระทบต่อภาวะตลาดหรือกระทบต่อผู้ลงทุนเป็นจำนวนมากอย่างมีนัยสำคัญแล้ว ก็จะขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการ ก.ล.ต. ก่อนดำเนินการ

หากพบว่าพยานหลักฐานที่พนักงานเจ้าหน้าที่หามาได้นั้น ไม่เพียงพอที่จะพิจารณาได้ว่าการซื้อขายหลักทรัพย์นั้น เข้าข่ายเป็นการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมในการซื้อขายหลักทรัพย์ตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่จะสรุปข้อเท็จจริงและทำความเข้าใจเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. เพื่อขอยุติเรื่อง

หากพบว่าพยานหลักฐานแน่นอนเพียงพอที่อาจเข้าข่ายเป็นการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมในการซื้อขายหลักทรัพย์ตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว แต่หากเป็นกรณีที่มีความผิดดังกล่าวไม่ร้ายแรง ก็จะเสนอเรื่องพร้อมทั้งพยานหลักฐานทั้งหมดต่อคณะกรรมการเปรียบเทียบ^{**} เพื่อดำเนินการเปรียบเทียบปรับต่อผู้กระทำความผิดนั้น แต่หากผู้กระทำความผิดนั้นไม่ยินยอมให้ดำเนินการเปรียบเทียบปรับความผิดดังกล่าวแล้ว สำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. จะดำเนินการร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดต่อไป

แต่หากพบว่าพยานหลักฐานแน่นอนเพียงพอที่อาจเข้าข่ายเป็นการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้และเป็นการกระทำความผิดที่ร้ายแรงหรือมีความสลับซับซ้อนในข้อกฎหมายแล้ว จะเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการฝ่ายกฎหมาย^{***} เพื่อให้พิจารณากลับกรองและเสนอข้อคิดเห็น

^{**} ตามมาตรา 317 แห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 คณะกรรมการเปรียบเทียบปรับ ได้แก่ บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง จำนวน 3 คน โดยคนหนึ่งต้องเป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เมื่อคณะกรรมการเปรียบเทียบได้ทำการเปรียบเทียบปรับ และผู้กระทำความผิดได้ชำระค่าปรับตามค่าเปรียบเทียบภายในระยะเวลาที่กำหนดเรียบร้อยแล้ว ให้คดีนั้นเป็นอันยุติลง แต่หากผู้กระทำความผิดไม่ยินยอมให้ทำการเปรียบเทียบปรับแล้ว สำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. จะดำเนินการกล่าวโทษผู้กระทำความผิดต่อพนักงานสอบสวนเพื่อนำคดีเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาทั่วไป

^{***} คณะกรรมการฝ่ายกฎหมาย เป็นคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการ ก.ล.ต. โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 เพื่อทำหน้าที่พิจารณาประเด็นข้อกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านกฎหมายและด้านบัญชี

หรือแนวทางปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด ก่อนที่จะนำเสนอต่อ คณะกรรมการ ก.ล.ต. ต่อไป (ภาคผนวก ค.) เมื่อคณะอนุกรรมการฝ่ายกฎหมายได้พิจารณาการกระทำความผิดดังกล่าวจาก ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่สำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. เสนอแล้ว อาจมีคำวินิจฉัย ดังต่อไปนี้

- กรณีที่วินิจฉัยว่าการกระทำความผิดนั้นไม่เข้าข่ายเป็นความผิด ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 คณะอนุกรรมการฝ่ายกฎหมายจะเสนอต่อ สำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. ให้อยุติเรื่อง

- กรณีที่วินิจฉัยว่าการกระทำความผิดนั้นเข้าข่ายเป็นความผิด ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 แต่หากพิจารณาได้ว่าโดยพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดนั้นไม่ร้ายแรง คณะอนุกรรมการฝ่ายกฎหมายจะแจ้งต่อสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. ให้เสนอเรื่องต่อคณะกรรมการ เปรียบเทียบปรับ เพื่อดำเนินการ เปรียบเทียบปรับต่อผู้กระทำความผิดนั้น แต่หากเมื่อพิจารณาจากพยานหลักฐานทั้งหมดโดยรวมแล้วสามารถพิสูจน์การกระทำความผิดได้ชัดเจน และพิจารณาได้ว่าโดยพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดนั้นร้ายแรง คณะอนุกรรมการฝ่ายกฎหมาย จะทำความเข้าใจเสนอต่อคณะกรรมการ ก.ล.ต. เพื่อขอความคิดเห็นในการดำเนินการต่อไป

ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการฝ่ายกฎหมายอาจมีคำสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ค้นหาข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานเพิ่มเติมอีกก็ได้ หากคณะอนุกรรมการฝ่ายกฎหมายมีความเห็นว่าข้อเท็จจริงและ พยานหลักฐานที่สำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. เสนอมานั้นไม่เพียงพอ

ในกรณีที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ได้พิจารณาและมีมติให้ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดแล้ว สำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. จะดำเนินการกล่าวโทษผู้กระทำความผิดต่อพนักงานสอบสวนเพื่อนำคดีเข้าสู่ระบบกระบวนการยุติธรรมทางอาญาต่อไป

อนึ่ง ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นสมาชิกของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กรรมการ พนักงาน หรือลูกจ้างของบริษัทสมาชิก และความผิดที่ได้กระทำเป็นการฝ่าฝืน หรือไม่

ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยแล้ว แม้ว่า ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจะได้พิจารณาถึงโทษแล้วตามระเบียบข้อบังคับของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยแล้ว ก็ไม่ทำให้การกระทำความผิดนั้นเป็นอันเลิกกัน เนื่องจากความผิดดังกล่าว เป็นความผิดอาญาซึ่งคดีจะเลิกกัน ต่อเมื่อได้มีการเสนอเรื่องให้ดำเนินการปรับผู้กระทำความผิดต่อคณะกรรมการ เปรียบเทียบปรับ และบุคคลดังกล่าวได้ชำระค่าปรับภายในเวลาที่กำหนดแล้ว (ในกรณีที่ความผิดนั้นเป็นความผิดที่สามารถดำเนินการเปรียบเทียบปรับได้) หรือมีการกล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนเพื่อนำคดีเข้าสู่ระบบกระบวนการยุติธรรมทางอาญาหรือดำเนินการคดีต่อศาล และศาลได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว

3. พนักงานสอบสวน (เจ้าหน้าที่ตำรวจ)

เมื่อพนักงานสอบสวนรับเรื่องกล่าวโทษ²⁰ จากสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. แล้ว พนักงานสอบสวนจะดำเนินการสอบสวนโดยการรวบรวมพยานหลักฐานทุก ๆ ชนิด เท่าที่จะสามารถทำได้²¹ รวมถึงการออกหมายเรียกบุคคลใดๆ ไม่ว่าจะ เป็นผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับคดีมาให้ปากคำ²² จากนั้นเมื่อพนักงานสอบสวนดำเนินการสรุปสำนวนการสอบสวนพร้อมกับทำความเห็นว่าจะสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง²³ เสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็จะเสนอเรื่องไปยังพนักงานอัยการ

4. พนักงานอัยการ

เมื่อพนักงานอัยการได้รับสำนวนและสรุปความเห็นในคดีจากพนักงานสอบสวน และได้พิจารณาสำนวนและสรุปความเห็นนั้นเรียบร้อยแล้ว ก็จะมีความเห็นให้ดำเนินการอย่างไร

²⁰ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, มาตรา 127

²¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, มาตรา 131

²² ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, มาตรา 133 และมาตรา 134

²³ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, มาตรา 142

หนึ่งดังต่อไปนี้²⁴

- กรณีที่มีความเห็นว่าการสั่งฟ้อง ก็จะดำเนินการฟ้องร้องดำเนินคดีต่อศาลต่อไป
- กรณีที่มีความเห็นว่าการสั่งไม่ฟ้อง ก็จะแจ้งให้พนักงานสอบสวนทราบถึงการสั่ง

ไม่ฟ้องนั้น

ทั้งนี้ ไม่ว่าจะ เป็นกรณีใดกรณีหนึ่งข้างต้นก็ตาม พนักงานอัยการมีอำนาจ

(ก) สั่งตามที่เห็นสมควร และให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมหรือส่งพยานคนใดมาให้ซักถามก่อนจะมีคำสั่งต่อไป

(ข) วินิจฉัยว่าการปล่อยตัวผู้ต้องหา ปล่อยชั่วคราว ควบคุมไว้หรือขอให้ศาลขังแล้วแต่กรณี และจัดการหรือสั่งการให้เป็นไปตามนั้น

โดยทั่วไป ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาสำหรับความผิดทางอาญา หากพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการมีความเห็นเกี่ยวกับคดีตรงกันให้สั่งฟ้อง ให้พนักงานอัยการดำเนินการฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล แต่หากเป็นกรณีดังต่อไปนี้

(1) พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการมีความเห็นเกี่ยวกับคดีไม่ตรงกัน ไม่ว่าจะ เป็นกรณีที่พนักงานสอบสวนเสนอความเห็นควรสั่งฟ้อง แต่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้อง หรือกรณีที่พนักงานสอบสวนเสนอความเห็นควรสั่งไม่ฟ้อง แต่พนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้อง หรือ

(2) พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการมีความเห็นเกี่ยวกับคดีตรงกัน แต่เป็นกรณีที่พนักงานสอบสวนมีความเห็นควรสั่งไม่ฟ้อง และพนักงานอัยการก็มีคำสั่งไม่ฟ้องด้วยเช่นกัน

ให้ส่งสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนพร้อมกับคำสั่งของพนักงานอัยการ ไปยังกองคดี กรมตำรวจ เพื่อเสนอต่ออธิบดีกรมตำรวจให้พิจารณาอีกครั้งหนึ่ง หากอธิบดีกรมตำรวจมีความเห็นแย้งคำสั่งของพนักงานอัยการ ก็ให้ส่งสำนวนพร้อมกับความเห็นแย้งนั้น ไปยังอัยการสูงสุดเพื่อชี้ขาด โดยคำสั่งของอัยการสูงสุดให้ถือเป็นคำสั่งเด็ดขาด หากมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีนั้น

²⁴ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, มาตรา 143

หมายถึง เป็นกรณีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีทั้ง เรื่องสำหรับผู้ต้องหาแต่ละคน ก็จะให้พนักงานอัยการ
 แจ้งคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องแก่พนักงานสอบสวน เพื่อแจ้งให้ผู้ต้องหาและผู้ร้องทุกข์ทราบโดยเร็ว และ
 ในกรณีที่ผู้ต้องหาถูกควบคุมหรือขังอยู่ ให้พนักงานอัยการสั่งปล่อยหรือขอให้ศาลปล่อยผู้ต้องหาไป
 แล้วแต่กรณี แต่หากอัยการสูงสุดมีคำสั่งเด็ดขาดให้ฟ้องคดีแล้ว ให้พนักงานอัยการดำเนินการฟ้อง
 ผู้ต้องหาต่อศาลต่อไป

ในกรณีที่คดีมีความสำคัญ หรือคดีมีผู้ต้องหาเป็นผู้มีอิทธิพล หรือเป็นคดีที่อยู่ในความ
 สนใจของประชาชน หรือเป็นคดีความผิดที่รัฐมนตรีมอบหมายป้องกันและปราบปราม เป็นพิเศษ หรือเป็นคดี
 ที่มีการร้องขอความเป็นธรรมจากผู้ต้องหาหรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องในคดี²⁵ ให้พนักงานอัยการ
 ส่งสำนวนพร้อมทั้งบันทึกความเห็น เสนอตามระเบียบและลำดับขั้นขึ้นไป โดยในกรณีที่เสนอไปยัง
 อัยการสูงสุด เพื่อให้มีคำสั่งเด็ดขาด หากมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีนั้น ให้พนักงานอัยการแจ้งคำสั่ง
 เด็ดขาดไม่ฟ้องแก่พนักงานสอบสวน เพื่อแจ้งให้ผู้ต้องหาและผู้ร้องทุกข์ทราบโดยเร็ว และในกรณีที่
 ผู้ต้องหาถูกควบคุมหรือขังอยู่ ให้พนักงานอัยการสั่งปล่อยหรือขอให้ศาลปล่อยผู้ต้องหาไป แล้วแต่กรณี
 แต่หากอัยการสูงสุดมีคำสั่งเด็ดขาดให้ฟ้องคดีแล้ว ให้พนักงานอัยการดำเนินการฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล
 ต่อไป โดยในการทำความเห็นนี้ พนักงานอัยการอาจดำเนินการซักถามพยานด้วยตนเองเพื่อให้
 ได้รับความชัดเจนและรวดเร็วกว่าการสอบสวนเพิ่มเติมของพนักงานสอบสวนก่อนที่จะทำความเห็น
 ดังกล่าวก็ได้

เมื่อศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งแล้วโดยทั่วไป สำนักงานอัยการสูงสุด โดย
 สำนักงานคดีอาญา จะส่งสำนวนและรายงานคดี พร้อมกับบันทึกคำพิพากษาแบบย่อไปยังสำนักงาน
 คดีศาลสูง ภายใน 5 วันนับแต่วันฟังคำพิพากษาหรือคำสั่ง หากสำนักงานคดีศาลสูงเห็นควรให้
 อูทธรณ์ ก็ให้พนักงานอัยการออกคำสั่งอุทธรณ์ และดำเนินการอุทธรณ์ต่อศาลต่อไป

สำหรับการดำเนินคดีชั้นฎีกาให้หาวิธีการชั้นอุทธรณ์มาใช้บังคับโดยอนุโลม

²⁵ ระเบียบกรมอัยการว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2528

5. ศาล

เมื่อพนักงานอัยการดำเนินการฟ้องคดีความผิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดไม่เป็นธรรมในการซื้อขายหลักทรัพย์ต่อศาลแล้ว ศาลจะดำเนินการไต่สวนมูลฟ้องนั้นหรือไม่ก็ได้ ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาล²⁶ จากนั้นเมื่อได้มีการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีไปจนเสร็จสิ้นกระบวนการยุติธรรมทางอาญาแล้ว ศาลจึงจะพิพากษาชี้ขาดข้อคดีได้ในที่สุด

อำนาจและหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายหลักทรัพย์

ในปัจจุบันนี้กฎหมายหลักทรัพย์ที่ใช้บังคับอยู่ ได้แก่ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 แต่เนื่องจากคดีความผิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดไม่เป็นธรรมในการซื้อขายหลักทรัพย์ที่ยังอยู่ระหว่างขั้นตอนการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในขณะเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีอยู่ 5 คดีสำคัญ**** และในบางคดีเป็นความผิดที่เกิดขึ้นคาบเกี่ยวกับกฎหมายหลักทรัพย์ฉบับเดิม คือ พระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2517 บทบัญญัติของกฎหมายหลักทรัพย์ฉบับเดิมจึงยังมีผลทางคดีอยู่ ดังนั้นในหัวข้อนี้ผู้เขียนจึงเขียนถึงกฎหมายหลักทรัพย์ของไทยฉบับใหม่และฉบับเดิมด้วย ซึ่งได้แก่

- พระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2517
- พระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2527
- พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

²⁶ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, มาตรา 162

**** คดีสำคัญห้าคดี ได้แก่ คดีความผิดเกี่ยวกับการบั่นทอนของธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ จำกัด (BBC), บริษัททฤษฎาดามหานคร จำกัด (KMC), บริษัทเงินทุนเฟิสท์ ซิตี้ อินเวสเมนท์ จำกัด (FCI), บริษัทรัตนการเคหะ จำกัด (RR) และธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) (SCIB)

ประเทศไทยได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่และอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อให้พิสูจน์การกระทำความผิด เกี่ยวกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมในการซื้อขายหลักทรัพย์ และการดำเนินคดีความผิดดังกล่าวไว้ดังนี้

1. การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายหลักทรัพย์

บทบัญญัติตามพระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2517

ได้บัญญัติมอบอำนาจให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นผู้กำกับดูแลโดยทั่วไป ในการดำเนินการของตลาดหลักทรัพย์และธุรกรรมที่เกิดขึ้นในตลาดหลักทรัพย์²⁷ โดยการตรวจสอบการดำเนินการตลาดหลักทรัพย์นั้น รัฐมนตรีอาจมอบหมายให้ธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นผู้ควบคุมดูแลแทนก็ได้ และในกรณีดังกล่าวนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยจะแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ก็ได้ ในกรณีการตรวจสอบธุรกรรมของตลาดหลักทรัพย์นั้น รัฐมนตรีอาจแต่งตั้งพนักงานของตลาดหลักทรัพย์หรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ก็ได้

บทบัญญัติตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

โดยบทบัญญัติตามกฎหมายหลักทรัพย์ฉบับใหม่นี้ได้เป็นไปในทางเดียวกับฉบับก่อนโดยได้บัญญัติให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายหลักทรัพย์²⁸ หมายถึง บุคคลใด ๆ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ โดยประกาศลงในราชกิจจานุเบกษา นอกจากนี้ ยังกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

²⁷ พระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2517, มาตรา 32 และ 33 ทวิ

²⁸ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535, มาตรา 4

2. อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายหลักทรัพย์

ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายหลักทรัพย์ทั้งสองฉบับนี้มีส่วนใกล้เคียงกันอยู่มาก โดยมีการกำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ไว้ดังนี้

บทบัญญัติตามพระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2517

ได้กำหนดให้อำนาจตรวจสอบของพนักงานเจ้าหน้าที่ไว้ใน 2 กรณี คือ

1. กรณีการตรวจสอบการดำเนินการของตลาดหลักทรัพย์²⁹

กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดำเนินการดังต่อไปนี้

- (1) เข้าไปในสำนักงานของตลาดหลักทรัพย์ในระหว่างเวลาทำการ
- (2) เรียกเอกสารหรือหลักฐานอื่น ๆ ของตลาดหลักทรัพย์จากกรรมการผู้จัดการ ผู้สอบบัญชี พนักงานหรือลูกจ้างของตลาดหลักทรัพย์ และสอบถามบุคคลดังกล่าวนี้ได้
- (3) ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ จะยึดหรืออายัด เอกสารหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับความผิดดังกล่าว เพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีก็ได้
- (4) สั่งให้บุคคลใด ๆ ที่ซื้อหรือขายหลักทรัพย์จดทะเบียนหรือหลักทรัพย์รับอนุญาตกับสมาชิกมาให้ถ้อยคำหรือแสดงสมุดบัญชีหรือส่งเอกสารและหลักฐานอื่น ๆ

2. กรณีการควบคุมและตรวจสอบการซื้อขายหลักทรัพย์จดทะเบียนและหลักทรัพย์รับอนุญาตในตลาดหลักทรัพย์³⁰

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานของตลาดหลักทรัพย์หรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ และให้มีอำนาจดำเนินการดังต่อไปนี้

- (1) เข้าไปในสำนักงานของบริษัทหลักทรัพย์ในระหว่างเวลาทำการ
- (2) เรียกเอกสารหรือหลักฐานอื่น ๆ ของบริษัทหลักทรัพย์นั้นจากกรรมการผู้จัดการผู้สอบบัญชี พนักงานหรือลูกจ้างของบริษัทหลักทรัพย์ และสอบถามบุคคลดังกล่าวนี้ได้

²⁹ พระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2517, มาตรา 33

³⁰ พระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2517, มาตรา 33 ทวิ

(3) ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้จะ ยึดหรืออายัด เอกสารหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับความผิดดังกล่าว เพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีก็ได้

บทบัญญัติตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

ได้กำหนดให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ไว้เป็น 2 กรณี ดังต่อไปนี้

1. อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบกรณีทั่วไป³¹

เห็นได้ว่า วัตถุประสงค์ในการใช้อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในกรณีนี้ เพื่อเป็นการดำเนินการค้นหาพยานหลักฐานที่จะใช้พิสูจน์การกระทำความผิดโดยมิได้แบ่งแยกอำนาจ ในการตรวจสอบตลาดหลักทรัพย์และการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ เหมือนดังเช่นพระราชบัญญัติตลาด หลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ.2517 หากแต่ได้รวมอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่เอาไว้ ในมาตราเดียว โดยได้บัญญัติให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจปฏิบัติหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) เข้าไปในสถานที่ประกอบธุรกิจหรือสถานที่ตั้งของบริษัทหลักทรัพย์ ผู้ดูแล ผลประโยชน์ของกองทุนรวม ผู้รับฝากหลักทรัพย์สิน ตลาดหลักทรัพย์ ศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ สำนักหัก บัญชี ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ นายทะเบียนหลักทรัพย์ หรือสถานที่ซึ่งรวบรวมหรือประมวลข้อมูล ของบริษัทหลักทรัพย์ หรือสถาบันดังกล่าวด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือด้วยเครื่องมืออื่นใดใน ระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตกหรือในเวลาทำการของสถานที่นั้น เพื่อตรวจสอบ กิจการ สินทรัพย์ และหนี้สิน ของบริษัทหลักทรัพย์หรือสถาบันดังกล่าว รวมทั้งเอกสาร หลักฐาน หรือข้อมูลเกี่ยวกับบริษัทหลักทรัพย์หรือสถาบันดังกล่าว

(2) เข้าไปในสถานที่ประกอบธุรกิจของผู้เริ่มจัดตั้งบริษัทมหาชนจำกัด บริษัทที่ ออกหลักทรัพย์หรือเจ้าของหลักทรัพย์ที่เสนอขายหลักทรัพย์ต่อประชาชนหรือบุคคลใด ๆ หรือสถานที่ ซึ่งรวบรวมหรือประมวลข้อมูลของบุคคลดังกล่าวด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือด้วยเครื่องมือใดใน ระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของสถานที่นั้น เพื่อตรวจสอบ สมุดบัญชีหรือ เอกสารหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง

³¹ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535, มาตรา 264

(3) เข้าไปในธนาคารพาณิชย์ สถาบันการเงิน หรือสถานที่ใดในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของสถานที่นั้น เพื่อทำการตรวจสอบ สมุดบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานที่อาจเกี่ยวข้องกับการกระทำอันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(4) ยึดหรืออายัดเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบหรือดำเนินคดี

(5) สั่งให้กรรมการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้สอบบัญชีของบริษัทหลักทรัพย์ กองทุนรวม ผู้ดูแลผลประโยชน์ของกองทุนรวม ผู้รับฝากทรัพย์สิน ตลาดหลักทรัพย์ ศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ สำนักหักบัญชี ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ นายทะเบียนหลักทรัพย์ และผู้รวบรวมหรือประมวลข้อมูลของบริษัทหลักทรัพย์ หรือสถาบันดังกล่าวด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือเครื่องมืออื่นใดมาให้อ่านค่าหรือส่งสำเนาหรือแสดงสมุดบัญชี เอกสาร ดวงตราหรือหลักฐานอื่นเกี่ยวกับกิจการ การดำเนินงาน สิทธิประโยชน์และหนี้สินของบริษัทหลักทรัพย์หรือสถาบันดังกล่าว

(6) สั่งให้บุคคลใดๆ ที่ซื้อหรือขายหลักทรัพย์กับ หรือผ่านบริษัทหลักทรัพย์หรือสมาชิกตลาดหลักทรัพย์ หรือศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์มาให้อ่านค่าหรือส่งสำเนา หรือแสดงสมุดบัญชี เอกสารและหลักฐานอื่นเกี่ยวกับการซื้อหรือขายหลักทรัพย์

(7) สั่งให้บุคคลใด ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่มาให้อ่านค่า หรือส่งสำเนาหรือแสดงสมุดบัญชี เอกสาร หลักฐาน หรือวัตถุใดที่เกี่ยวข้องหรือจำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่

(8) เข้าไปตรวจสอบฐานะหรือการดำเนินงานในสถานที่ประกอบธุรกิจของลูกหนี้ของบริษัทหลักทรัพย์ ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตกหรือในเวลาทำการของสถานที่นั้น

บทบัญญัติในมาตรานี้มีเจตนารมณ์เพื่ออำนวยความสะดวกให้การทำหน้าที่ในการสืบค้นหาเอกสารหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ เนื่องจากลักษณะของความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมในการซื้อขายหลักทรัพย์นั้นม้อมองประกอบความผิดที่ยุ่งยากซับซ้อน ยากแก่การพิสูจน์ให้เห็นถึงความผิดดังกล่าว จึงกำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ให้สามารถดำเนินการสืบค้นได้จากหลายแหล่งจนครบวงจรของการซื้อขายหลักทรัพย์รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องด้วย ไม่ว่าจะ เป็นบริษัทหลักทรัพย์ ตลาดหลักทรัพย์ ศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ หรือสถานที่ซึ่งรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ

การซื้อขายหลักทรัพย์ ฯลฯ ในพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 นี้ได้เพิ่มหลักการให้สามารถตรวจสอบบัญชีในธนาคารได้อีกด้วย เพื่อที่จะสืบสาวหาต้นตอว่าผู้กระทำความผิดเป็นใคร เนื่องจากวิธีการตรวจสอบบัญชีหรือเอกสารที่ได้จากการบัญชีในการรับและจ่ายเงินของบุคคลที่เกี่ยวข้องจากบัญชีในธนาคารนี้จะสามารถแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ทางการเงินระหว่างผู้กระทำความผิด³² เช่น ในความผิดเกี่ยวกับการบันทึก ส่วนใหญ่จะให้บุคคลอื่นเป็นผู้กระทำการแทน ดังนั้นหากอาศัยเพียงการตรวจสอบวิธีการเดิม ย่อมไม่สามารถตรวจสอบไปถึงบุคคลผู้กระทำความผิดได้ เพราะไม่อาจสืบหาได้ว่าเงินที่นำมาใช้ในการกระทำความผิดนี้มาจากแหล่งใด เป็นของผู้ใด ดังนั้นการกำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ให้สามารถทำการตรวจสอบบัญชีเอกสารหรือหลักฐานที่อาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ในธนาคารพาณิชย์ สถาบันการเงิน จึงเป็นความจำเป็นที่ต้องบัญญัติไว้

นอกจากนี้ ในมาตรา 264 (6) (7) และ (8) ยังได้บัญญัติให้สามารถสั่งให้บุคคลใด ๆ ที่ซื้อขายหลักทรัพย์หรือที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มาให้ถ้อยคำหรือส่งสำเนาเอกสารหลักฐานใดๆ และสามารถเข้าไปตรวจสอบฐานะหรือการดำเนินงานในสถานที่ประกอบธุรกิจของลูกหนี้ของบริษัทหลักทรัพย์ได้ เนื่องจากในมาตรา 264 (1) - (5) ยังไม่รวมถึงบุคคลที่ทำการซื้อขายหลักทรัพย์ และโดยที่ผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่มักจะเป็นบุคคลที่ทำการซื้อขายหลักทรัพย์เป็นส่วนใหญ่³³ อย่างไรก็ตาม การดำเนินการเหล่านี้จะกระทำได้ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากสำนักงาน และเป็นการกระทำต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องที่ดำเนินการตรวจสอบเท่านั้น

2. อำนาจของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์ในการดำเนินการกรณีพิเศษ

³² รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาการพิจารณาร่างประกาศหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เล่มที่ 5 (กรุงเทพมหานคร : สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, 2534), หน้า 3-6.

³³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 4-5.

แบ่งออกเป็น 2 กรณี³⁴ คือ

2.1 กรณีปรากฏหลักฐานว่า มีบุคคลใดกระทำความผิดอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ของประชาชน และมีเหตุอันควร เชื่อว่าผู้กระทำความผิดจะยกย้ายหรือจำหน่ายทรัพย์สินของตน สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ อาจมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นได้ แต่ไม่เกิน 180 วัน เว้นแต่กรณีที่มีการฟ้องคดีต่อศาลให้คำสั่งยึดหรืออายัดนั้นยังคงมีผลต่อไปจนกว่าศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่น และกรณีที่ไม่สามารถฟ้องคดีได้ภายใน 180 วัน ศาลจะสั่งขยายเวลาออกไปตามคำขอของสำนักงานได้ก็ได้แต่ต้องไม่เกินอีก 180 วัน ทั้งนี้ การยึดหรืออายัดดังกล่าวให้ฝ่ายประมวลรัษฎากรมาชี้บังคับโดยอนุโลม ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. อาจมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการยึดหรืออายัดก็ได้

อำนาจในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามมาตรา 267 นี้เป็นของสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. ซึ่งอาจมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการแทนได้ โดยมีเจตนารมณ์ในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้เพื่อรวบรวมไว้มิให้ยกย้ายถ่ายเทไปที่อื่น หากปรากฏพฤติการณ์ใดๆว่าบุคคลนั้นกระทำความผิดอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ของประชาชน การกำหนดระยะเวลาไว้ 180 วัน และกรณีไม่สามารถฟ้องคดีได้ภายใน 180 วัน ก็ให้สำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. มีคำขอต่อศาลได้อีกไม่เกิน 180 วันนั้น ก็เพื่อให้เวลากับพนักงานเจ้าหน้าที่ในการสืบเสาะหาพยานหลักฐานต่าง ๆ เพื่อพิสูจน์การกระทำความผิด แต่เมื่อมีการฟ้องคดีต่อศาลแล้ว การยึดทรัพย์สินต่อหรือไม่ให้เป็นดุลพินิจของศาล

นอกจากนี้ ยังมีข้อสังเกตว่าการยึดทรัพย์สินตามมาตรา 267 นี้แตกต่างจากการยึดตามมาตรา 264 เนื่องจากมาตรา 264 เป็นการยึดเฉพาะส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเพื่อใช้เป็นหลักฐานในการกระทำความผิดเท่านั้น ขณะที่มาตรา 267 นี้เป็นการยึดทรัพย์สินทั้งหมดของผู้กระทำความผิดเพื่อป้องกันการยกย้ายถ่ายเทหรือนำออกนอกประเทศ³⁵

³⁴ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535, มาตรา 267

³⁵ รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาการพิจารณาร่างประกาศหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เล่มที่ 5 (กรุงเทพมหานคร : สถาบันนิติบัญญัติแห่งชาติ, 2534), หน้า 10-11.

2.2 กรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้กระทำความผิดจะหนีออกนอกราชอาณาจักร อาจดำเนินการได้ดังนี้

- ให้สำนักงานร้องขอต่อศาลอาญา ศาลอาญามีอำนาจสั่งห้ามมิให้บุคคลนั้นออกนอกราชอาณาจักรได้
- กรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วน ให้คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ มีคำสั่งห้ามบุคคลนั้นออกนอกราชอาณาจักรได้ชั่วคราวไม่เกิน 15 วัน จนกว่าศาลอาญาจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

มีข้อสังเกตว่าการจำกัดสิทธิเสรีภาพ เช่นว่านี้ไม่ถือว่าเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ หากได้กระทำลงไปเพื่อความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของรัฐ

3. บุคคลผู้มีอำนาจฟ้องในคดีความผิด เกี่ยวกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมในการซื้อขายหลักทรัพย์

ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2517

ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่าในความผิดตามมาตรา 42 เบญจ(การซื้อขายหลักทรัพย์โดยใช้ข้อมูลภายใน) และมาตรา 42(ฉ) (การปั่นหุ้น) ให้พนักงานอัยการเท่านั้นที่เป็นผู้มีอำนาจฟ้องต่อศาล³⁶

ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

มิได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องผู้มีอำนาจฟ้องในคดีความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมเอาไว้โดยเฉพาะ ดังนั้นในการดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดจึงต้องอาศัยกระบวนการยุติธรรมทางอาญาทั่ว ๆ ไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

³⁶ พระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2517, มาตรา 40 ทวิ

ลักษณะของความผิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดไม่เป็นธรรมในการซื้อขายหลักทรัพย์

ตามบทบัญญัติพระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2517

ได้บัญญัติความผิดที่เกิดขึ้นจากการซื้อขายหลักทรัพย์ที่อาจฟ้องต่อศาลได้มี 3 ประเภทใหญ่ ๆ ดังต่อไปนี้

1. ความผิดที่เกิดขึ้นจากการซื้อขายหลักทรัพย์โดยใช้ข้อมูลภายใน³⁷

หากบุคคลดังต่อไปนี้ได้ทำการซื้อหรือขายหรือทำการ เสนอซื้อหรือ เสนอขายหรือชักชวนให้บุคคลอื่นซื้อหรือขายหรือ เสนอซื้อหรือ เสนอขายซึ่งหลักทรัพย์จดทะเบียนหรือหลักทรัพย์รับอนุญาต ในประการที่น่าจะเป็นการเอาเปรียบโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลภายนอกโดยอาศัยข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลง ราคาของหลักทรัพย์ ซึ่งข้อเท็จจริงดังกล่าวเป็นข้อเท็จจริงที่ยังมิได้เปิดเผยต่อประชาชนแต่ตนได้ล่วงรู้มาในตำแหน่งหรือฐานะ เช่นนั้นและไม่ว่าการกระทำดังกล่าวจะกระทำเพื่อประโยชน์แก่ตนเองหรือผู้อื่น

(1) กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้สอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนหรือบริษัทรับอนุญาตหรือกรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้สอบบัญชีของบริษัทหลักทรัพย์ผู้ประกอบการจัดการลงทุนของโครงการลงทุนที่จดทะเบียนกับตลาดหลักทรัพย์

(2) ผู้ถือหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนหรือบริษัทรับอนุญาตที่ถือหลักทรัพย์ตามมูลค่าที่ตราไว้เกินร้อยละสิบของทุนจดทะเบียน ในการนี้ ให้คำนวณมูลค่าหลักทรัพย์ของผู้ถือหลักทรัพย์ โดยนับหลักทรัพย์ของคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของผู้ถือหลักทรัพย์ดังกล่าวรวมเป็นหลักทรัพย์ของผู้ถือหลักทรัพย์ด้วย

(3) เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ หรือกรรมการ ผู้จัดการหรือพนักงานของตลาดหลักทรัพย์ซึ่งอยู่ในตำแหน่งหรือฐานะที่สามารถล่วงรู้ข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงราคาของหลักทรัพย์ได้จากการปฏิบัติตามหน้าที่

³⁷ พระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2517, มาตรา 42 เบญจ

นอกจากนี้ เพื่อมิให้บุคคลตามดังกล่าวข้างต้นได้รับประโยชน์จากการกระทำความผิด ให้บริษัทจดทะเบียนหรือบริษัทรับอนุญาตหรือบริษัทหลักทรัพย์ผู้ประกอบกิจการจัดการลงทุนของโครงการลงทุนที่จดทะเบียนกับตลาดหลักทรัพย์มีสิทธิเรียกร้องให้บุคคลดังกล่าวส่งมอบผลประโยชน์ที่บุคคลดังกล่าวได้มาจากการซื้อหลักทรัพย์ที่ได้กระทำภายในหก เดือนหลังจากที่ตนได้ขายหลักทรัพย์นั้นไป หรือจากการขายหลักทรัพย์ที่ได้กระทำภายในหก เดือนหลังจากที่ตนได้ซื้อหลักทรัพย์นั้นให้แก่บริษัทหรือโครงการลงทุนดังกล่าวได้ ถ้าบริษัทดังกล่าวมิได้ใช้สิทธิเรียกร้องนี้ ผู้ถือหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนหรือบริษัทรับอนุญาตอาจจะร้องขอ โดยทำเป็นหนังสือให้บริษัทใช้สิทธิเรียกร้องภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ตนร้องขอก็ได้ และในกรณีที่บริษัทมิได้ดำเนินการตามคำร้องขอผู้ถือหลักทรัพย์ที่ได้ทำหนังสือร้องขอดังกล่าว จะใช้สิทธิเรียกร้องนั้นเพื่อบริษัทก็ได้ อายุความของการใช้สิทธิเรียกร้อง ให้มีกำหนดสองปีนับแต่วันที่บุคคลเหล่านั้นได้รับประโยชน์

2. ความผิดเกี่ยวกับการปันหุ้น³⁸

ในการซื้อหรือขายหลักทรัพย์จดทะเบียนหรือหลักทรัพย์รับอนุญาตในตลาดหลักทรัพย์นั้นหาก

(1) มีผู้ใดทำการซื้อหรือขายหลักทรัพย์จดทะเบียนหรือหลักทรัพย์รับอนุญาตโดยรู้เห็นหรือตกลงกับบุคคลอื่น เป็นการอำพราง เพื่อให้บุคคลทั่วไปหลงผิดไปว่าขณะใดขณะหนึ่งหรือช่วงเวลาใด เวลาหนึ่งหลักทรัพย์ได้มีการซื้อหรือขายกันมากหรือราคาของหลักทรัพย์ได้เปลี่ยนแปลงไปหรือไม่มีการเปลี่ยนแปลงอันไม่ตรงต่อสภาพปกติของตลาด

ในกรณีดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นการอำพราง เพื่อให้บุคคลทั่วไปหลงผิดตาม

(1) ด้วย คือ

(ก) ทำการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ ซึ่งในที่สุดบุคคลที่ได้ประโยชน์จากการซื้อหรือขายหลักทรัพย์นั้นยังคงเป็นบุคคลคนเดียวกัน

³⁸ พระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2517, มาตรา 42 ฉ

(ข) สั่งซื้อหลักทรัพย์โดยรู้อยู่แล้วว่าตนเองหรือผู้มีประโยชน์ร่วมกัน ได้สั่งขาย หรือจะสั่งขายหลักทรัพย์ของนิติบุคคลเดียวกันหรือของโครงการลงทุนเดียวกัน ประเภทและชนิดเดียวกัน ทั้งนี้ โดยมีจำนวนใกล้เคียงกัน ราคาใกล้เคียงกันและภายในเวลาใกล้เคียงกัน

(ค) สั่งขายหลักทรัพย์โดยรู้อยู่แล้วว่าตนเองหรือผู้มีประโยชน์ร่วมกัน ได้สั่งซื้อ หรือจะสั่งซื้อหลักทรัพย์ของนิติบุคคลเดียวกันหรือของโครงการลงทุนเดียวกัน ประเภทและชนิดเดียวกัน ทั้งนี้ โดยมีจำนวนใกล้เคียงกัน ราคาใกล้เคียงกันและภายในเวลาใกล้เคียงกัน

(ง) การซื้อหรือขายหลักทรัพย์ที่มีการร่วมมือกันระหว่างบุคคลหลายคน เพื่อให้ราคาของหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์อยู่ ณ ระดับราคาที่ไม่ได้มีส่วนกับสินทรัพย์ของนิติบุคคลหรือของโครงการลงทุน หรือไม่ได้มีส่วนกับผลกำไรที่เกิดจากหรือคาดว่าจะเกิดจากธุรกิจของนิติบุคคลหรือของโครงการลงทุน

(2) ผู้ใดโดยตนเองหรือผู้มีประโยชน์ร่วมกันทำการซื้อหรือขายหลักทรัพย์จดทะเบียน หรือหลักทรัพย์รับอนุญาตใด ในลักษณะต่อเนื่องกันอันเป็นผลทำให้การซื้อหรือขายหลักทรัพย์นั้นผิดไปจากสภาพปกติของตลาด และการกระทำดังกล่าวได้กระทำไปเพื่อชักจูงให้บุคคลทั่วไปทำการซื้อหรือขายหลักทรัพย์นั้น ถ้ามิได้กระทำโดยสุจริตและมิได้มีความมุ่งหมายเพื่อป้องกันประโยชน์อันชอบธรรมของตนเท่านั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

"ผู้มีประโยชน์ร่วมกัน" ตาม (1) และ (2) ได้แก่บุคคลดังต่อไปนี้

(ก) นิติบุคคล ซึ่งถือหุ้นหรือเป็นหุ้นส่วนของผู้กระทำการเกินร้อยละสามสิบ

(ข) นิติบุคคล ซึ่งผู้กระทำการถือหุ้นหรือเป็นหุ้นส่วนเกินร้อยละสามสิบ ในกรณีนี้ให้คำนวณหุ้นหรือหุ้นส่วนของคู่สมรสหรือบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะรวมเข้าเป็นหุ้นหรือหุ้นส่วนของผู้ทำการ

(ค) นิติบุคคล ซึ่งโดยปกติบุคคลดังกล่าวหรือผู้จัดการของนิติบุคคลดังกล่าวจะฟังหรือปฏิบัติตามผู้กระทำการ เกี่ยวกับการซื้อหรือขายหลักทรัพย์

(ง) นิติบุคคล ซึ่งโดยปกติผู้กระทำการจะฟังหรือปฏิบัติตามนิติบุคคลดังกล่าวหรือผู้จัดการของนิติบุคคลดังกล่าว เกี่ยวกับการซื้อหรือขายหลักทรัพย์

(จ) บุคคลธรรมดา ซึ่งโดยปกติจะฟังหรือปฏิบัติตามผู้กระทำการ เกี่ยวกับการซื้อหรือขายหลักทรัพย์

(ฉ) บุคคลธรรมดา ซึ่งโดยปกติผู้กระทำการจะฟังหรือปฏิบัติตามบุคคลดังกล่าว เกี่ยวกับการซื้อหรือขายหลักทรัพย์

(ช) คู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของผู้กระทำการ

ทั้งนี้ ผู้กระทำความผิดดังกล่าวข้างต้นไม่ว่าจะเป็นความผิดฐานใดก็ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

3. ความผิดเกี่ยวกับการแพร่ข่าวอันเป็นเท็จ³⁹

ในกรณีที่บุคคลใดดำเนินการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ เพื่อแสวงหาผลประโยชน์อันมิชอบของตนหรือของผู้อื่น โดยการแพร่ข่าวว่าราคาของหลักทรัพย์จะขึ้นหรือลงเนื่องจากการกระทำของตนหรือของผู้อื่น ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองแสนบาท

ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

ได้บัญญัติไว้ใน หมวด 8 ส่วนที่ 1 การป้องกันการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ซึ่งได้กำหนดลักษณะของการกระทำความผิดไว้หลายประเภท ดังนี้

1. ความผิดเกี่ยวกับการบั่นทอน⁴⁰

โดยมีบทกำหนดเป็นความผิด หากมีการซื้อหรือขายหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์หรือหลักทรัพย์ซื้อขายในศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์โดยมีลักษณะดังต่อไปนี้

³⁹ พระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2517, มาตรา 42 ตี

⁴⁰ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535, มาตรา 243 และ

(1) หากบุคคลนั้นทำการซื้อหรือขายหลักทรัพย์โดยรู้เห็นหรือตกลงกับบุคคลอื่น อันเป็นการอำพราง เพื่อให้บุคคลทั่วไปหลงผิดไปว่าขณะใดขณะหนึ่งหรือช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง หลักทรัพย์นั้น ได้มีการซื้อหรือขายกันมาก หรือราคาของหลักทรัพย์นั้น ได้เปลี่ยนแปลงไป หรือไม่มีการเปลี่ยนแปลง อันไม่ตรงต่อสภาพปกติของตลาด

ในกรณีดังต่อไปนี้ให้ถือเป็นการอำพรางตาม (1) ด้วย

(1.1) ทำการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ ซึ่งในที่สุดบุคคลที่ได้ประโยชน์จากการซื้อและขายหลักทรัพย์นั้นยังคง เป็นบุคคลคนเดียวกัน

(1.2) สั่งซื้อหลักทรัพย์โดยรู้อยู่แล้วว่าตนเองหรือผู้ซึ่งร่วมกันได้สั่งขายหรือจะสั่งขายหลักทรัพย์ของนิติบุคคล เดียวกันหรือของโครงการจัดการกองทุนรวม เดียวกันประเภทและชนิดเดียวกัน ทั้งนี้ โดยมีจำนวนใกล้เคียงกัน ราคาใกล้เคียงกัน และภายในเวลาใกล้เคียงกัน

(1.3) สั่งขายหลักทรัพย์โดยรู้อยู่แล้วว่าตนเองหรือผู้ซึ่งร่วมกันได้สั่งซื้อหรือจะสั่งซื้อหลักทรัพย์ของนิติบุคคล เดียวกันหรือของโครงการจัดการกองทุนรวม เดียวกันประเภทและชนิดเดียวกัน ทั้งนี้ โดยมีจำนวนใกล้เคียงกัน ราคาใกล้เคียงกัน และภายในเวลาใกล้เคียงกัน

(2) หากบุคคลนั้นได้กระทำการซื้อขายหลักทรัพย์โดยตนเองหรือร่วมกับผู้อื่นทำการซื้อขายหลักทรัพย์ในลักษณะต่อเนื่องกัน อันเป็นผลทำให้การซื้อหรือขายหลักทรัพย์นั้นผิดไปจากสภาพปกติของตลาด และการกระทำดังกล่าวได้กระทำไปเพื่อชักจูงให้บุคคลทั่วไปทำการซื้อหรือขายหลักทรัพย์นั้น เว้นแต่เป็นการกระทำโดยสุจริตเพื่อปกป้องประโยชน์อันชอบธรรมของตน

2. ความผิดในการบอกกล่าวข้อความอันเป็นเท็จหรือทำให้ผู้อื่นสำคัญผิดในข้อเท็จจริง⁴¹

ได้แก่กรณีที่บริษัทหลักทรัพย์ หรือผู้ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินกิจการของบริษัทหลักทรัพย์หรือบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ หรือผู้มีส่วนได้เสียในหลักทรัพย์บอกกล่าวข้อความอันเป็นเท็จหรือข้อความในโดยเจตนาให้ผู้อื่นสำคัญผิดในข้อเท็จจริงเกี่ยวกับฐานะการเงิน ผลการดำเนินงานหรือราคาซื้อขายหลักทรัพย์ของบริษัทหรือนิติบุคคลที่มีหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์หรือหลักทรัพย์ซื้อขายในศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์

⁴¹ พระราชหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535, มาตรา 238

3. ความผิดในการแพร่ข่าวว่าหลักทรัพย์จะมีราคาสูงขึ้นหรือลดลง⁴²

ความผิดเกิดขึ้นเมื่อบริษัทหลักทรัพย์ หรือผู้ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินกิจการของบริษัทหลักทรัพย์หรือบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ หรือผู้มีส่วนได้เสียในหลักทรัพย์แพร่ข่าวเกี่ยวกับข้อเท็จจริงใด ๆ อันอาจทำให้บุคคลอื่นเข้าใจว่าหลักทรัพย์ใดจะมีราคาสูงขึ้นหรือลดลง เว้นแต่จะเป็นการแพร่ข่าวในข้อเท็จจริงที่ได้แจ้งไว้กับตลาดหลักทรัพย์แล้ว

4. ความผิดในการแพร่ข่าวอันเป็นเท็จให้เลื่องลือ⁴³

อาจถือ เป็นความผิดหากมีผู้ใดแพร่ข่าวอันเป็นความเท็จให้เลื่องลือจนอาจทำให้บุคคลอื่นเข้าใจว่าหลักทรัพย์ใดจะมีราคาสูงขึ้นหรือลดลง

5. ความผิดในการซื้อขายหลักทรัพย์โดยใช้ข้อมูลภายในเพื่อประโยชน์ต่อตนเองหรือผู้อื่น⁴⁴

ในการซื้อหรือขายซึ่งหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์หรือหลักทรัพย์ที่ซื้อขายในศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ ห้ามมิให้บุคคลใดทำการซื้อหรือขายหรือ เสนอซื้อหรือ เสนอขายหรือชักชวนให้บุคคลอื่นซื้อหรือขายหรือ เสนอซื้อหรือ เสนอขายซึ่งหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ หรือหลักทรัพย์ที่ซื้อขายในศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ในประการที่น่าจะเป็นการเอาเปรียบต่อบุคคลภายนอกโดยอาศัยข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงราคาของหลักทรัพย์ที่ยังมิได้เปิดเผยต่อประชาชนและตนได้ล่วงรู้มาในตำแหน่งหรือฐานะเช่นนั้น และไม่ว่าการกระทำดังกล่าวจะกระทำเพื่อประโยชน์ต่อตนเองหรือผู้อื่น หรือนำข้อเท็จจริงเช่นนั้นออกเปิดเผยเพื่อให้ผู้อื่นกระทำดังกล่าวโดยตนได้รับประโยชน์ตอบแทน

⁴² พระราชหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535, มาตรา 239

⁴³ พระราชหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535, มาตรา 240

⁴⁴ พระราชหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535, มาตรา 241

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ บุคคลตามวรรคหนึ่งให้รวมถึง

- (1) กรรมการ ผู้จัดการ ผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานหรือผู้สอบบัญชีของบริษัทที่มีหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์หรือบริษัทที่มีหลักทรัพย์ซื้อขาย ในศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์
- (2) ผู้ถือหลักทรัพย์ของบริษัทที่มีหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์หรือบริษัทที่มีหลักทรัพย์ซื้อขาย ในศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ที่ถือหลักทรัพย์ตามมูลค่าที่ตราไว้ เกินร้อยละห้าของทุนจดทะเบียน ในกรณีนี้ให้คำนวณมูลค่าหลักทรัพย์ของผู้ถือหลักทรัพย์โดยนับหลักทรัพย์ของคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของผู้ถือหลักทรัพย์ดังกล่าว รวม เป็นหลักทรัพย์ของผู้ถือหลักทรัพย์ด้วย
- (3) เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ หรือกรรมการ ผู้จัดการ หรือพนักงานของตลาดหลักทรัพย์ หรือศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ ซึ่งอยู่ในตำแหน่งหรือฐานะที่สามารถล่วงรู้ข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงราคาของหลักทรัพย์อันได้จากการปฏิบัติหน้าที่
- (4) ผู้ใดซึ่งเกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์ และหรือการซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ หรือศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์

ทั้งนี้ บทกำหนดโทษของความผิดทั้งหมดดังกล่าวข้างต้นนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับเป็นเงินไม่เกินสองเท่าของผลประโยชน์ที่บุคคลนั้น ๆ ได้รับไว้ หรือพึงจะได้รับ เพราะเป็นการกระทำฝ่าฝืนดังกล่าว แต่ทั้งนี้ค่าปรับดังกล่าวต้องไม่น้อยกว่าห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มีข้อสังเกตว่า ในเรื่องของโทษปรับที่กำหนดไว้ไม่เกิน 2 เท่าของผลประโยชน์ที่บุคคลนั้น ๆ ได้รับไว้หรือพึงได้รับนั้น ในบางกรณีผู้กระทำความผิดอาจจะไม่ได้รับผลประโยชน์ใด ๆ ในทางรูปธรรมก็ได้ อย่างไรก็ตาม ได้มีการบัญญัติโทษปรับขั้นต่ำไว้ห้าแสนบาท ขณะที่โทษจำคุกมีเพียงแค่ 2 ปีเท่านั้น ซึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 บัญญัติให้ศาลใช้ดุลพินิจในการลงโทษผู้กระทำความผิดในความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หากไม่ปรากฏว่าผู้นั้นต้องโทษจำคุกมาก่อน หรือได้รับโทษจำคุกมาก่อนแล้วแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือเป็นความผิดลหุโทษ เมื่อศาลได้คำนึงถึง อายุ การศึกษา อาชีพ ความประพฤติ ฯลฯ หากศาลเห็นสมควร ศาลอาจพิพากษาว่าผู้นั้นมีความผิดแต่รอการลงโทษไว้หรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้ก็ได้ ดังนั้น การนำโทษจำคุกมาบังคับใช้ต่อผู้กระทำความผิดจึงไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ทำให้

ผู้เขียนต้องนำ เรื่องการกำหนดอัตราส่วนของโทษที่จะลงต่อผู้กระทำความผิดนั้นมาพิจารณาว่าอัตราโทษที่ได้สัดส่วนกับการกระทำความผิด และเป็นผลยับยั้งการกระทำความผิดมิให้ผู้กระทำความผิดหวนกลับมากระทำความผิดอีก และยับยั้งมิให้บุคคลอื่นกระทำความผิดตามอย่าง ควรมีลักษณะอย่างไร⁴⁵ จึงจะเหมาะสม โดยในกรณีนี้มีความเห็นว่าโทษที่กำหนดนั้นต้องไม่มีอัตราโทษที่ต่ำหรือสูงจนเกินควร เพราะหากอัตราโทษต่ำกว่าที่ควร ก็จะเป็นผลให้ผู้กระทำความผิดยอมเสี่ยงที่จะกระทำความผิด เพราะแม้บุคคลนั้นจะได้รับการลงโทษแต่ผลประโยชน์ที่ได้รับก็เป็นจำนวนมากและคุ้มค่ากับการเสี่ยงที่จะกระทำความผิดนั้น ในทางตรงกันข้ามหากโทษที่กำหนดสูงกว่าที่ควรจะเป็น ก็จะทำให้ผู้กระทำความผิดต้องอาศัยความชำนาญมากกว่าและใช้เทคนิคชั้นสูงยิ่งขึ้น หรือวางแผนการอย่างแยบยลยิ่งขึ้นไปอีก เป็นผลทำให้การตรวจสอบและพิสูจน์การกระทำความผิดดังกล่าว เป็นไปได้ยากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ความผิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดอันไม่เป็นธรรมในการซื้อขายหลักทรัพย์ตามพระราชบัญญัตินี้มีอยู่หลายลักษณะ และมีระดับความรุนแรงที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้น การกำหนดให้มีมาตรฐานของบทกำหนดโทษเท่ากันในทุกลักษณะความผิดนั้นจึงไม่น่าจะเหมาะสมถูกต้องนัก

ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้จะเห็นได้ว่ามีองค์การที่ทำหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายอยู่หลายองค์กร ซึ่งล้วนแล้วแต่มีวิธีการในการปฏิบัติหน้าที่ที่คล้ายคลึงกัน ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิด เป็นผลให้เกิดความซ้ำซ้อนและต้องใช้ระยะเวลาดำเนินการที่ยาวนานเกินความจำเป็น ในส่วนของอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดนั้น ได้ให้อำนาจในการตรวจสอบค้นหาพยานหลักฐานพอสมควร แต่ก็ยังไม่เพียงพอที่จะใช้ค้นหาพยานหลักฐานมาแสดงจนเป็นที่พอใจแก่ศาลได้

⁴⁵ Richard A. Posner, Economic Analysis of Law, 4th ed.

(U.S.A. : Little, Brown and Company (Canada) Ltd., 1992), p.223-230.